

**ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – СУЧАСНА ФОРМА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ГАЛУЗІ
«ПРИРОДОЗНАВСТВО»
У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

В.Г.БАБІЙЧУК

Україна, м. Миколаїв, Миколаївський ОІППО

Система якісного навчання учнів потребує появи інтелектуального вчителя нової формації з технологічним потенціалом для перетворення «прихованого знання» у галузі «Природознавство» на знання для «загального використання». Тобто, сучасний педагог має вирішувати ряд основних завдань – формувати в учнів предметні (природничо-математичні) та ІКТ-компетентності, а значить – «уміння вчитися», як здатність до самоорганізації в навчальній діяльності. Розвиток цього потенціалу на основі Інтернет-технологій – невідкладна річ, адже процес створення та поширення якісного освітянського досвіду має наздогнати дедалі більшу пропозицію «продуктів» відкритої освіти [3].

Розвитку відкритої освіти перешкоджав інертний характер педагогічної та технологічної баз, закритість та не здатність ділитися досвідом керування навчальними процесами за новими Інтернет-технологіями, зручність використання застарілих технологій, які обмежували гнучкість у навчанні. До того ж, інноваційний процес викладання на курсах підвищення кваліфікації розглядався, як приватна закрита діяльність. Разом із цим відчувався брак кількості та видів ресурсів, якими володіли вчителі та учні. Авторитарна педагогіка не уявляла вчителя, викладача партнером, наставником, координатором слухачів курсів, як активного ключового учасника розробки та донесення навчального досвіду. Тому, саме панівна модель формальної академічної освіти й породжувала інертність діючої освіти [6].

Гіпотеза дослідження: якщо орієнтувати зміст курсів підвищення кваліфікації на сучасні вимоги природничо-математичного напрямку до рівня професійної компетентності вчителів, забезпечити особистісно-орієнтовану спрямованість освітнього процесу, здійснювати комплексне та інтегративне навчання, використовувати активні методи навчання на дистанційних курсах з урахуванням особливостей викладання природничої дисципліни, то за таких педагогічних умов підвищиться рівень кваліфікації вчителів усіх освітніх галузей.

Одним із пріоритетних напрямів програми модернізації загальноосвітньої і вищої школи визнане дистанційне навчання. У 2000 році прийнята Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г.Кременем 20 грудня 2000р.), створені Українська Система Дистанційного Навчання - UDL System та Український центр дистанційної освіти (УЦДО), центри та лабораторії на базі вищих навчальних закладів, нове Положення про дистанційне навчання (Наказ № 46 від 25.04.2013). На їх реалізацію спрямована робота Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти [4].

На економічному базисі системи післядипломної педагогічної освіти має вирости могутнє відроджене древо інформаційної культури педагога, де основним ідейним стовбуром є формування інформаційно грамотних та фахово компетентних особистостей з критичним мисленням, здатних до самоосвіти, само оцінювання, самореалізації та орієнтації в цифровому середовищі. Тому в формуванні досвіду професійного саморозвитку педагогічного працівника важливе значення має доцільне застосування дистанційного навчання (ДН) – однієї з форм організації навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації. При такій освітній системі 21 століття усі або частина занять здійснюється з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, а також потенційних можливостей мережі Інтернет при територіальній віддаленості викладача й слухача курсів. У свою чергу, певним чином підготовлений педагог, запроваджуючи дистанційне навчання в школі, відкриває можливість вивести на новий рівень до профільну і профільну підготовку учнів, дозволить забезпечити гнучкість та багатоваріантність у навчанні природознавства, сприятиме більш повному розкриттю потенціалу учнів, через фактично необмежену кількість дистанційних навчальних курсів. Саме дистанційна форма навчання відкриває можливості для слухачів курсів підвищення кваліфікації та учнів, які пропускають школу з поважних причин (змагання, конкурси, або хвороба та інше) та особливо для тих, хто за станом здоров'я навчається індивідуально, якісно задовольнити власні потреби в здобутті освіти. Поряд із цим система дистанційного навчання може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства і забезпечити реалізацію конституційного права на освіту кожного громадянина країни [2].

Найефективніша система безперервного формування та підтримки високої професійної компетентності та педагогічної майстерності педагогів через середовище дистанційного навчання дорослих на Миколаївщині увійде в 21 століття, разом з якісною освітою обдарованої і здібної учнівської молоді через ініційований освітній

Проект «Очно-дистанційна школа: Інтелектуальний резерв Миколаївщини», яка розміщена в он-лайнному середовищі платформи Moodle на порталі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (МОІППО), а також Миколаївська віртуальна профільна школа та сайт Миколаївського регіонального центру обдарованої дитини НАПН України [2].

Інтегрована схема класифікації моделей дистанційного навчання має п'ять рівнів: вид організації, яка пропонує дистанційне навчання (міждержавний, державний консорціум, ВНЗ, корпорація, інші установи); фінансово-економічна база для забезпечення навчального процесу (державна, спонсорська підтримка, гранти, кошти студентів і ін.); матеріально-технічне забезпечення (приміщення, мережі зв'язку і передачі даних, апаратні засоби, прикладне програмне забезпечення тощо); види і засоби зв'язку: студент (слухач курсів) – викладач – навчальний матеріал (переважно односторонній: пошта, радіо, телебачення; двосторонній: е-пошта, телефон, факс; багатосторонній: Інтернет, екстранет, інтранет та ін.); вид навчального матеріалу і форма, в якій він може бути переданий студентам (слухачам курсів): друковані матеріали (посібники, методичні розробки і ін.), електронні текстові, графічні, аудіо-, відеоматеріали, анімація (на аудіо- або відеокасеті, дискеті, компакт-диску, в складі дистанційного курсу та ін.) [7].

Дистанційне середовище нівелює інформаційні кордони, посилюється якість навчального процесу, який переходить із площини теоретичного осмислення в суто практичне інтерактивне навчання при якому зростає значення самостійної роботи тих хто навчається. З цією метою працівники Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (МОІППО) на зміну застарілій моделі розробили нову модель курсів підвищення кваліфікації, засновану на таких положеннях: у центрі технології – слухач; в основі навчальної діяльності – співробітництво; слухачі відіграють активну роль у навчанні; суть технології – розвиток здатності слухачів до самонавчання. Курси підвищення кваліфікації проходять за комбінованою дистанційною, у поєднанні з очною (денною) формами навчання, які скорочують терміни аудиторного навчання в навчальній аудиторії МОІППО майже в двічі та відповідно збільшують терміни навчання на дистанційному етапі, надають більшу свободу, гнучкість, більше часу на обмірковування та формулювання власних ідей, скорочують час відсутності працівника на робочому місці до двох тижнів при 6-ти місячному підвищенні кваліфікації. Поряд із цим, слухачі курсів мають спрощений доступ до навчальних матеріалів, практичних завдань, джерел інформації, Інтернет-

ресурсів, електронних конспектів, розміщених на компакт-дисках і на платформі підтримки дистанційного навчання Moodle [5]

До того ж створено потужну систему оцінювання навчальної діяльності слухачів курсів (дорослих та школярів), викладачів, а також дистанційних курсів і програм. Це дає можливість МОППО забезпечити якісне навчання слухачів курсів на рівні очно-дистанційної форми. Модульні тести застосовуються нами в кінці кожного модуля дистанційного курсу, анкети для опитування слухачів курсів – на початку роботи з ДК, оцінювання роботи слухача курсів, викладача і самого курсу – в кінці роботи з дистанційним курсом, а також на науково-практичних конференціях, захистах випускних творчих робіт і проектів [6].

Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій є лише одним із засобів створення навчального середовища на основі інтегративної технології навчання, тобто є інтегруючим інструментом або інтегруючою ланкою, яка застосовується: як засіб моделювання ситуації та аналізу отриманих результатів; як засіб безпосереднього дистанційного спілкування з викладачем; як засіб створення дистанційного навчального середовища [4].

Отже, доведено гіпотезу щодо створення належних педагогічних умов для якісного підвищення рівня кваліфікації вчителів освітньої галузі «Природознавство», а дистанційна освіта відповідає логіці розвитку системи освіти і суспільства в цілому, де в першу чергу мають значення потреби кожної окремої людини.

Література:

1. Шуневич Б.І. Дистанційне навчання в системі вищої школи Європи та Північної Америки: Монографія / Б.І. Шуневич – К.: Видавн.-поліграф. центр „Київ. ун-т”, 2005. – 365 с.
2. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання : Умови застосування. Дістанційний курс : Навчальний посібник 3-є вид. / Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г.; за ред. В. М. Кухаренка .- Х. : НТУ "ХП", "Торсінг", 2002 .- 320с.
3. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. Пособие / Под ред. Е. С. Полат – М.: Изд. Центр "Академия", 2004. - 416 с.
4. Шуневич Б. Теоретичні основи дистанційного навчання: Навч. посібн. / Б. Шуневич. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту „Львів. політехніка”, 2006. – 244 с.
5. Шуневич Б. Укладання дистанційних курсів на віртуальному навчальному середовищі ILIAS: Навч.-метод. Посібн. для викладачів вищ. навч. закл. / Шуневич Б., Кахович А. – Львів: Видавн. центр ЛПБ, 2005. – 70 с. – Авторські с. 3-30, 52-70.
6. Федорук П. І. Адаптивна система дистанційного навчання та контролю знань на базі інтелектуальних інтернет-технологій: автореферат дис. на здоб. ступеня доктора тех.наук: спец. 05.13.06 “Інформаційні технології”/ П. І. Федорук. — Київ, 2009. - 37 с.

7. Яковенко М. Л. Розвиток інноваційної активності студентства в умовах оновлення вищої школи України: дисертація канд. соціол. наук: 22.00.04 / Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х., 2003.

8. Освітній портал/ Дистанційна освіта [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua>

Надійшло до редакції 01.10.2013 року

